

ԻՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԱՆՈՐԻ ՍԵՄԻՆ

Ախալ պիտի չըլլար ըսել թէ պատմութեան մէջ իր նմանը չունեցող տարի մը կը թուուենք մեր ետին. չենք վերլուծեր անոր մէջ անկման և բարձրացման սովորական, իմաստալից ազդակները: Այդ վերիվայրումները ընտել են պատմութեան: Բան մը սակայն աւելի քան ստոյգ է. ամենէն խոր նուաստացումները վերադնելի են, պայմանաւ որ վճարելու սէրը չսակսի զանդուածներուն մէջ. ինչպէս նաև ամենէն բարձր վստահութիւնները խոցելի են ու կործանելի, եթէ պաշտպանուած չեն աւելի խոր և մարդկային ազդակներէ:

Անցնող տարին անգամ մը ևս մարդկային կեանքի այդ երկուութիւնը ցուցադրեց կտկիծի ու կասկածի խոր յուզումներով: Այս վերիվայրումները սակայն պէտք չէ որ ջլատեն մարդկային յառաջդիմութեան և բարձրացման հաւատքով և սիրով տոգորուն հոգիները:

Յոյսին և երկիւղին միջև ծախք մըն է մարդկային կեանքը. լաւագոյն խորհրդատուն՝ յոյսն է սակայն. անիկա զաղափարին յաղթական զնացքն է յաւիտենականութեան ճամբուն վրայ: Որքան ալ դառն ըլլայ իրականութիւնը, և դժնդակ՝ պայմանները, առօրեայէն վեր մտածող հոգիներուն մէջ չի մթազնիր ընաւ փոթորկոտ գիշերէն անդին նշմարուող արշալոյսը:

Որդարեւ՝ որքան ալ դժնդակ ըլլան պայմանները, որքան ալ դառն լինին յուսախաբութիւնները, աշխարհը նորէն կը մնայ անհուն Բարութեան գործ մը:

Այսօր աւելի քան երբեք, ոգեղէն ոյժին դերը, զոր զիտութիւնը սիրեց արհամարհել, ի գօրու է և անհրաժեշտ. և այդ՝ մեր կրօնքն է, կեանքի նկատմամբ Աւետարանի կեցուածքը: Պատմութեան ծանօթ եղողները զիտեն թէ ինչ վիճակ կը պարզէր քաղաքակիրթ աշխարհը, երբ այդ կրօնը իր խանձարութիւնը կը քակէր: Խախտած էին ընկերութեան հիմքերը, ինկած էր բարոյականը, եւ ծաղրանքի նշաւակ որդեգրեալ նուիրականութիւնները ժամանակին, սակայն չնորհիւ աշխարհ եկող լոյսին, մարդկային կեանքը նոր ոգի և շնորհ զգեցաւ, և նորոգուած ուղիով մը քալեց դէպի իր ճակատագիրը:

Այսօր, դարձեալ չարագուշակ ամպը կը մթազնէ կեանքին բոլոր հորիզոնները, վարանքի մատենելով ամենէն յուսալից և պայծառ մտածողներն անգամ. սակայն նոր տարւոյ առաւօտը, նոր յոյսերու արևածագն է գերազանցապէս. ամենէն վհատ հոգիներն անգամ անցեալի տխուր կողմերը մոռնալու պատրաստակամութեամբ կը սիրեն դիմաւորել զայն:

Ամանորը յոյսի տօնն է. անոր համար, տօնն է նաև կեանքին, և անոր նորոգութեան պայծառ ըմբռնումին: Իսկ Նշունդը՝ որ այդ նորոգուած ժամանակին մէջ կը նորոգէ առաւելապէս կեանքին ըմբռնումը, վաղեմի սովորութեան

մը, կամ հինաւուրց աւելորդապաշտութեան մը զունադեղ մէկ վերջամասացութիւնը չէ, այլ մարդկային ճակատագրին կրած մեծագոյն յեղաշրջումին յիշատակը՝ և անոր տեականացման տօնը:

Ինչ փոյթ թէ զանգակներուն «... յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» համերգին, այսօր, կը խառնուի թնդանօթներու որոտը և մեռնողներուն հոնդիւնը, աղարտելով Աստուծոյ պատկերը անգամ մը ևս մարդուն մէջ. Ան նորէն կը ծնի սակայն, ինչպէս մսուրին՝ այնպէս ալ մարդոց հոգիներուն խորը:

Կեցած Նոր Տարւոյ սեմին, անստոյգ ապագայի մուայլ հորիզոններու դիմաց, փոխ առած մարդարէին խօսքը կը հարցնենք՝ «Իսկ այս ո՞վ է որ դիմեալ զայ յեղովմայ, կարմրութիւն ձորձոց իւրոց ի Բոսորայ». ու կը սիրենք լսել պատասխանը Նոր Տարին՝ «Ես խօսիմ զարդարութիւն և իրաւունս փրկութեան»։ Բոլոր հոգիներուն մէջ կայ այն խորունկ հաւատքը թէ բարին հօգոր է չարէն, և արդարութիւնը անիրաւութենէն, թէ վերջին յաղթանակը միշտ բարին կը մնայ. այլապէս անապրելի բան մը պիտի ըլլար կեանքը։ Կը հաւատանք թէ կարմրած զղեսաներով եկող Նոր Տարին իրաւունքի և արդարութեան խօսքը ունի իր շրթներուն, վասնզի չկայ փրկութիւն առանց արդարութեան, առանց ազատութեան, որոնց համար տարիները կը հազնին յաճախ իրենց կարմիր պատմութեանները։ Ատոնք նշաններ են թէ աշխարհը ազատութեան և արդարութեան ծարաւը ունի, և այս նոր չէ։ Այդ իտէալը սակայն պայմանաւորուած չէ տեսութիւններով, ոչ ալ անոր համար մղուած պայքարներով, այլ այն ոգիով որ Աւետարանինն է, որ կը հրահանդէ երկու շապիկին մէկը տալ չունեցողին։

Այսօր կրկին կը ծնի խորհրդանշանը այս վարդապետութեան, ի հեճուկս աշխարհին, որ կը շարունակէ իր սպանդին ահաւոր ու խելագար հանդէսը։

* * *

Այս քիչ մը ընդհանուր նկատուածքներուն մէջ, մենք չենք մոռնար մեր իրականութիւնը։ Ուրախ ենք կարենալ զգալու թէ, աշխարհի այս տագնապին մէջ մեր գոյութիւնը ուղղակի սպառնալիքի ենթարկող աղէտ մը գեռմարմին չէ առած։ Մեր հայրենիքը պատերազմի անմիջական ազդեցութենէն կը մնայ հեռու, երբ կը զրուին այս տողերը։ Մեր զաղթաշխարհի կարգ մը երկիրներու մէջ պատերազմի հետեանքները աւելի ծանր եղան, տնտեսական տագնապի մատնելով նաև մեր ժողովուրդը, որոնք դարմանելի են անշուշտ, եթէ խաղաղութիւնն ու արդարութիւնը չուշանան։ Ինչ որ զգալի, այլոք տագնապն է մեր զաղթային կեանքին, ատիկա ոգեղէն վերանորոգման, հասարակաց իտէալի մը պակասին հարցն է։

1915-ի սերունդին իտէալը փշուր փշուր ինկաւ, և 1941-ի Սփիւռքի հայութիւնը անիտէալ ըլլալու դժբախտութիւնը ունի։

Անշուշտ մեծ աղէտին յաջորդող տարիներուն, մեր ժողովուրդը Սփիւռքի մէջ չհեռացաւ իր պապերէն, հաւատարիմ՝ զինքը կանխող սերունդին, շարու-

նակեց անոր աւանդութիւնը, յառաջ տարաւ կըթական գործը, դարձուց իր մամուլը, և շարունակուեցաւ մեր մտքին աշխատանքը՝ իր արժէքներուն փըշ-րանքներ աւելցնելով նախորդ սերունդի ժառանգութեանը վրայ:

Ապրեցանք մեր «երեսին ջուրով»ը, մեր ճակատին քրտինքովը. չմուրա-ցինք, և տոկացինք այն բոլոր դժուարութիւններուն որոնք մեր շուրջը անպա-կաս եղան միշտ: Հակառակ մեր դժնդակ պայմաններուն՝ Աստուծոյ գործը շա-րունակեց ապրիլ անհերքելիօրէն: Հաւատարիմ մեր պապերուն, մենք մեր հո-գին չփակեցինք երբեք Աստուծոյ անուան, և մեր շրթներուն՝ չլուց իր փառ-քին ալելուին: Սակայն հակառակ վերոյիշեալ սրտառուչ հանգամանքներուն, մեզի կը պակսի տակաւին այն ոգեղէն իրականութիւնը, հասարակաց այն յա-րացոյցը, որուն մէջ կարենային հաշտուիլ բոլոր հայ հոգիները, որուն մտածու-մով տոգորուէին բոլոր սիրտերը:

Մեծ ազգերը յարգարած ու հանդերձած են դարերէ ի վեր իրենց գոյու-թեան խարխիսները. անցեալը, ներկան ու ապագան, ինչպէս իրենց կեանքին՝ այնպէս ալ իրենց մտածումին մէջ, հոգիէ ու արիւնէ շինուած գիծ մըն է. ցըն-ցումներն ու աղէտները ժամանակաւոր կերպով միայն կը խանգարեն զիրենք: Այդպէս չեն սակայն փոքր ժողովուրդները. այս վերջինները անհրաժեշտաբար պէտք ունին իտէալի մագնիսին, կարենալ ամբողջ մնալու աշխարհաստան ա-ղէտներուն դիմաց: Չունինք տակաւին այդ իտէալը, որուն մէջ հաշտուէին մեր սուր տարանջատումները, մեր բուժ տրամադրութիւնները և մեր անհաշտ ըզ-ղացումները. և սակայն մեզ կանխող սերունդները երբեք անխտէալ չեղան՝ նոյն իսկ իրենց կեանքի ամենէն դժնդակ օրերուն, երբ իրենց աւօրեայ կեանքն անգամ արիւնով զնելու ստիպուած էին:

Չունինք տակաւին «մեր ամէն բանէ վեր»ը, հասարակաց այն հոգեզին-եալ կարգախօսը՝ որ ոսկի թելով մը աւուրչէր մեր հոգիները իրարու: Այդ պիտի ըլլար առաջին՝ և մեզմէ կախում ունեցող այն միակ պայմանը, որուն իրագոր-ծած զեանին վրայ կեցած՝ պիտի կընայինք ողջունել մեր պապերէն ըզձագին երազուած, և մեզմէ եղբորէն կապտուած արդար ու հարազատ Ամանորը:

ԽՄԲ.

